

“Primer cal tenir la sobirania, per després tenir el control dels diners”

Quina és la situació del moviment sobiranista ara que el Parti Québécois (PQ) no té la majoria al Parlament del Quebec?

—El moviment sobiranista es troba en un molt bon moment. Això és perquè els ciutadans quebequesos s'adonen que l'actual govern, liberal però ideològicament conservador, vol privatitzar l'educació, la sanitat i altres serveis. La gent té molts dubtes sobre aquesta qüestió i troba respostes en el programa del PQ, que és socialdemòcrata.

—De quina manera el PQ conjuga el nacionalisme i el socialisme?

—El PQ és una coalició que va néixer als anys seixanta de la confluència d'una sèrie de corrents d'esquerra, de centre esquerra i també de centre dreta; uns corrents que compartien l'objectiu de la sobirania. El PQ és un partit socialdemòcrata que defensa valors com la justícia i la igualtat, però també els drets relacionats amb la llengua, la cultura, la identitat francòfona i, per descomptat, el dret a l'autodeterminació.

—El PQ defensa que el Quebec és una nació i diu que el Canadà és format per dues societats diferents. Com argumenta aquesta idea?

—Al Canadà hi ha dues identitats, una de francòfona i una d'anglòfona. Nosaltres reivindicuem una sola identitat francòfona per al Quebec. Una de les principals diferències amb el Canadà és que el Quebec va apostar des dels anys seixanta per potenciar els serveis públics. Això és un aspecte que cal protegir davant el corrent privatitzador que s'imposa en el Canadà anglòfon. Hi ha qüestions de gran importància social com, per exemple, la sanitat o l'habitatge, que per a la societat quebequesa són prioritàries. El Canadà, en canvi, no hi dóna tanta importància i, fins i tot, en qüestions com l'avortament, és molt més reservat.

Monique Richard (Jonquièrre, Quebec, 1947) és presidenta del Parti Québécois. Recentment va visitar Catalunya per donar suport a la campanya de la CAL contra el projecte del nou Estatut. Richard parla del moment actual del sobiranisme quebequès i anuncia un tercer referèndum per a l'autodeterminació a partir del 2007.

—René Lévesque, líder del PQ als anys vuitanta, va impulsar, quan era president, una llei per donar prioritat a la llengua francesa al Quebec. Quins han estat els resultats després de tots aquests anys?

—La llei 101 ha estat molt positiva, tot i que en els deu darrers anys la seva aplicació ha estat menys rígida. En educació les coses s'han fet molt bé. Els immigrants que arriben van a l'escola francesa i aprenen correctament la llengua. Això és molt important, sobretot si tenim en compte que al Quebec hi ha un índex de natalitat baix. El coneixement de la llengua i de la cultura francesa fan que els nous nadius tinguin el sentiment

de pertànyer al Quebec. El problema, però, el tenim en l'àmbit laboral. Ara per ara, la llengua de món dels negocis és l'anglès; fins i tot en les entrevistes de treball es demana el coneixement de les dues llengües. El PQ reclama que els francòfons no siguin discriminats i que l'anglès no sigui un requisit per trobar feina.

—Què en pensa vostè, del bilingüisme?

—El bilingüisme real no existeix. A les empreses, i fins i tot a la universitat, la llengua predominant és l'anglès. A partir del moment en què en un país hi ha un col·lectiu de persones que parla una altra llengua el bilingüisme és impossible perquè no existeix un equilibri efectiu. Si es vol que la llengua sigui reconeguda a tots nivells no hi pot haver dues llengües oficials. En un país cal que hi hagi una sola llengua amb la qual la gent s'identifiqui i es reconegui; una llengua que sigui un eix d'identitat i de desenvolupament.

—Vostè, fa unes setmanes, va donar suport a la campanya de la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana (CAL) en un acte celebrat a Barcelona per protestar contra la retallada del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya. Com veu tot aquest procés?

—L'he seguit a través de la premsa i penso que hi ha molta similitud entre el Quebec i Catalunya; sobretot en qüestions com la llengua i la identitat. Els catalans veuen que la seva llengua no està suficientment reconeguda i utilitzada i la volen protegir. Això és molt important i cal reivindicar-ho.

—Fins i tot Catalunya i el Quebec comparteixen el problema del desequilibri fiscal.

—El Quebec pateix un gran desequilibri fiscal. El govern federal té el poder de decidir quina quantitat dels diners dels impostos ens retorna. En els darrers anys el desequilibri ha disminuït, però nosaltres insistim a tenir la sobirania per controlar tots els diners.

—Com es resol al Canadà la qüestió de la solidaritat econòmica entre els diferents estats?

—És difícil. Les províncies més pobres reclamen més diners i estableixen aliances entre elles. La pressió sobre el govern federal és molt forta i per això quan el primer ministre del Quebec va

al Canadà a demanar més diners es troba amb una gran dificultat.

—Per aquest motiu, segons vostès, la solució al desequilibri és la sobirania...

—Exacte. Cal tenir primer la sobirania per després poder tenir el control del finançament, i no a l'inrevés.

—Per què van fracassar els dos referèndums per la independència celebrats al Quebec?

—El referèndum de l'any 1980 es va celebrar quan el PQ feia molt poc que era al govern. La gent no havia tingut gaire temps per reflexionar i estava poc convençuda, tot i que considero que en aquell moment obtenir el 40% de suport va ser satisfactori. En canvi, el referèndum de l'any 1995 ens el van robar.

—Això va succeir perquè l'aleshores primer ministre canadenc Jean Chrétien va llançar una campanya d'esponsorització d'actes públics per tal de persuadir la població dels efectes negatius que tindria la independència del Quebec?

—Una part de la població del Quebec es va creure aquest missatge i va voler donar una nova oportunitat al federalisme canadenc. Els missatges del tipus "no ens deixeu", "us necessitem", "cal que anem junts" van tenir èxit. A més, això va anar acompanyat de la por; van fer por a la gent, sobretot a la gent gran,

"El proper referèndum ha de ser el de la victòria i per aquesta raó el PQ té molt clar que cal fer molta pedagogia"

dient-los que perdrien les pensions. El govern federal, a més, va facilitar la regularització d'immigrants per tal d'aconseguir més vots contraris.

—Val a dir també que els francòfons estaven molt dividits...

—Tothom té llibertat d'escollir la seva identitat. Però ara els joves s'adonen que els diners dels quebequesos els tenen a Ottawa, la capital del Canadà, i que això s'ha de canviar.

—Aquesta campanya contra el moviment sobiranista va influir també per fer que el PQ perdés el poder en les eleccions celebrades el 2003?

—La derrota es va produir perquè el programa del PQ és difícil d'aplicar per culpa del gran desequilibri fiscal que pateix el Quebec. Durant el darrer mandat el PQ no va tenir el finançament necessari per poder desenvolupar el seu programa i per això la gent de tendència socialdemòcrata va quedar decebuda.

—El PQ és partidari de fer un nou referèndum per la independència del Quebec?

—D'aquí a dotze o quinze mesos hi haurà unes noves eleccions al Parla-

ment del Quebec i, segons els sondeigs, el PQ recuperarà el Govern. Si això es produeix ens hem compromès a organitzar un nou referèndum durant el proper mandat. El PQ actual no és partidari de governar el país sense les condicions econòmiques suficients; per aquesta raó, la prioritat del Govern serà la convocatòria d'un tercer referèndum.

—La Unió Europea va fixar en el 55% els vots afirmatius necessaris per a reconèixer la independència de Montenegro. Vostès, en canvi, consideren que un 51% és suficient. Quin resultat preveu en el cas que hi hagi un altre referèndum?

—Les regles de la majoria no es poden canviar. El més important, però, és que la participació sigui elevada. El proper referèndum ha de ser el de la victòria i per aquesta raó el PQ té molt clar que cal fer molta pedagogia i explicar-ho molt bé. Cal fer veure que tots hi guanyem amb la separació. El Govern de Quebec podria fer la seva pròpia política econòmica i social i el Canadà també.

Xevi Camprubí